

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ VEIKLOS 2021/2022 METAIS ATASKAITOS

2022-11-03 Nr. NV-3111

Vilnius

Teikėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija (rengė VŠĮ Valdymo koordinavimo centras).

Pagrindas: Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo nuostata - apibendrinanti metinė valstybės valdomų įmonių veiklos ataskaita pristatoma Vyriausybei.

Tikslas: pristatyti valstybės valdomų įmonių (VVI) veiklos rezultatus.

Esmė:

- 2021 m. pabaigoje valstybė valdė 47 įmones, 2 įmonėm mažiau nei 2020 metais. 47-iose VVI, savininko teises ir pareigas ar akcijų valdytojo funkcijas įgyvendino 11 institucijų, iš kurių 4 valdė po 1 įmonę;
- visos VVI yra suskirstytos į 4 sektorius: susisiekimo, energetikos, miškininkystės ir kitų įmonių. Kitų įmonių sektoriui priklauso įmonės, nepriskirtos nė vienam iš trijų pirmųjų sektorių:
 - energetikos sektorių sudaro 4 VVI, kurios valdo 43,8 proc. (6,3 mlrd. eurų) portfelio turto. Šio sektoriaus pardavimo pajamos 2021 metais sudarė 65,7 proc. (2,3 mlrd. eurų) viso portfelio pajamų;
 - susisiekimo sektoriui yra priskirta 10 įmonių, kurios valdo didžiausią dalį – 47,9 proc. (6,9 mlrd. eurų) portfelio turto, kuriuo disponuojant per 2021 metus uždirbta 22,8 proc. (797,0 mln. eurų) viso portfelio pajamų;
 - miškininkystės sektoriui priklauso vienintelė po reorganizacijos likusi VĮ Valstybinių miškų urėdija. Šios įmonės turtas sudaro 1,6 proc. (0,2 mlrd. eurų) analizuojamų VVI turto, o uždirbtos pajamos – 5,9 proc. (205,9 mln. eurų) viso portfelio apyvartos;
 - kitų įmonių sektoriui priskirtos 32 įmonės, kurių bendrosios pardavimo pajamos sudarė 5,7 proc. (199,5 mln. eurų) portfelio pajamų, o disponuojamas turtas – 7,0 proc. (946,6 mln. eurų) viso VVI portfelio turto.
- 2021 m. pabaigoje VVI dirbo 29 348 darbuotojai – 1 857 darbuotojais mažiau nei prieš metus. Daugiau nei pusė (52,4 proc.) darbuotojų dirbo susisiekimo sektoriuje, o trys didžiausi darbdaviai – įmonių grupės AB „Lietuvos geležinkeliai“, AB Lietuvos paštas ir AB „Ignitis grupė“ – kartu buvo įdarbinusios 52,5 proc. (15 418) visų VVI darbuotojų;
- 2019-2021 metų laikotarpiu, įmonių, kurioms buvo nustatyta Vyriausybės siektina nuosavo kapitalo grąža, vidutinė svertinė nuosavo kapitalo grąža siekė 6,8 proc. – 0,6 proc. daugiau nei nustatytas Vyriausybės reikalavimas. Prieš metus, t. y. 2020 metais, vidutinė svertinė nuosavo kapitalo grąža buvo 8,6 proc. (2019 metais – 5,4 proc.). Ataskaitiniu laikotarpiu Vyriausybės nustatytą siektiną nuosavo kapitalo grąžos (ROE) rodiklį pasiekė 16 iš 32 VVI. 2021 metais geriausią nuosavo kapitalo grąžos rezultatą parodė energetikos sektoriaus įmonės. Tuo tarpu sisisiekimo sektoriaus įmonių Vyriausybės nustatytas siektinas grąžos rodiklis buvo nepakankamas ir siekė 5,0 proc., nors šiam sektoriui nustatyta siektina reikšmė buvo mažiausia iš visų – tik 5,9 proc.

- už 2021 metų rezultatus VVI į valstybės biudžetą paskyrė 151,3 mln. eurų dividendų ir pelno įmokų, t. y. 0,7 proc. daugiau, nei prieš metus, kai buvo paskirta 150,3 mln. eurų už 2020 metų laikotarpį;
- vidutinis VVI vadovų darbo užmokestis per 2021 metus padidėjo 8,9 proc. ir siekė 6 517 eurų. Žemiausias VVI vadovų mėnesinis darbo užmokestis siekė 2 473 eurus, didžiausias – 15 038 eurus;
- 23 iš 47 VVI 2021 metais vykdė specialiuosius įpareigojimus. Daugiausiai specialiesiems įpareigojimams priskirtų, į finansines ataskaitas įtrauktų, sąnaudų patyrė AB „Kelių priežiūra“ (71,2 mln. eurų arba 27,2 proc).

Kartu teikiamas Vyriausybės pasitarimo protokolinio sprendimo projektas, kuriame be kita ko siūloma: daugiau dėmesio skirti VVI valdysenai ir veiklai efektyvinti bei nustatytų finansinių ir nefinansinių veiklos rodiklių pasiekimui; pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai parengti VVI vadovų atlygio politiką reguliuojančių teisės aktų pakeitimų projektus ir iki 2023 m. liepos 1 d. pateikti juos Vyriausybei. Anot rengėjų, Protokolo projektas derintas su Aplinkos, Energetikos, Finansų, Susisiekimo, Teisingumo, Socialinės apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų, Žemės ūkio ministerijomis, Lietuvos banku ir VĮ Turto banku. Finansų ir Energetikos ministerijų pastabos ir pasiūlymai suderinti darbo tvarka. Taip pat darbo tvarka su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija suderintas jai nurodytas pavedimas dėl VVI vadovų atlygio politiką reguliuojančių teisės aktų pakeitimų projektų parengimo.

Dalykinio vertimo išvada: atkreiptinas dėmesys, kad Protokolo projekto 1.6 punkte suformuotas pavedimas dėl VVI specialiųjų įpareigojimų ir vykdomos komercinės veiklos apskaitos atskyrimo kartoja jau eilę metų. Atsižvelgiant į tai, kad duoti pavedimai yra nevykdomi ir problema jau yra sisteminė, siūlytume tikslinti teikiamo protokolinio sprendimo projektą, formuluojant pavedimą ne visoms valstybę atstovaujančioms institucijoms, o toms valstybę atstovaujančioms institucijoms, kurių valdomos įmonės iki šiol neįvykdė ankstesniais protokolinais sprendimais duotų pavedimų, nurodant protokolinio sprendimo projekte ir konkrečią VVI bei terminą iki kurio turi būti atskirta specialiųjų įpareigojimų ir vykdomos komercinės veiklos apskaita.

Siūlytina klausimą teikti Vyriausybės pasitarimui, prieš tai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. +37052098789; +37065842722, el. p. saulius.gaigalas@lr.lt